

Hoge commissaris te Djakarta (Hirschfeld) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 10 juli 1950

Mede voor Drees, Stikker en Andreae. Vervolg 246.

Hieronder verslag van Buurman over besprekingen met Ambonezen 'Hedenochtend 9 Juli werd audiëntie verleend aan deputaties van Ambonezen ex-Bandung, Tjimahi, Batudjadjar en Zuid- en Oost-Borneo, die navolgende wensen naar voren brachten:

1. Opzending naar land van herkomst, te weten eilanden Ambon, Buru, Ceram, Banda, Uliassers avant 26 Juli a.s. te effectueren. Bij eventuele transportmoeilijkheden charteren van buitenlandse schepen voor dit doel door de Nederlandse Regering.
2. In afwachting van inscheping naar Ambon etc. te worden verzameld in kampverband onder eigen bewaking in hiervoor vastgestelde steden.
3. Indien het vorenstaande onuitvoerbaar is, opzending naar buiten door de RIS gecontroleerd gebied, zoals West-Nieuw-Guinea.
4. Deze wensen door een delegatie van 5 personen bij de Koningin persoonlijk te mogen voorbrengen en wel op de meest korte termijn.
5. Op ruime schaal via radio, pers, als andere voorlichtingsorganen bekend maken nopens de Ambonezen deputaties naar vorengebrachte wensen c.q. beslissingen hierop.

De wijze waarop deze wensen werden voorgebracht droeg een vrij ultimatief en onredelijk karakter, hetgeen n.m.m. een afspiegeling is van de huidige stemming bij Ambonezen KNIL-afvloeiers. Door mij is aan deputaties bekend gesteld dat een en ander reeds bij de Nederlandse Regering werd voorgebracht en dat terzake werd onderhandeld met de RIS, doch dat nog geen beslissing werd verkregen. Hierdoor was ik niet bij machte hen enigerlei toezegging te doen, waarop de deputatie nogmaals aandrang op opzending van vertegenwoordigers naar H.M. op meest korte termijn. Voorts werd mij de vraag gesteld welke de status zal zijn van de Ambonese afvloeiers na 26 Juli 1950, indien de Ned. Reg. de beslissing neemt dat het KNIL op die datum als eenheid ophoudt te bestaan. Ik antwoordde hierop hetzelfde als voren. Ik concludeer nogmaals dat de spanning onder de Ambonezen door het uitblijven van beslissingen en de door hen aangevoelde bedreiging van lijf en goed in geval van ontwapening, thans een critiek stadium bereikt hetwelk tot bloedige excessen kan leiden. N.m.m. kan onder de huidige omstandigheden opzending van een delegatie naar Nederland deze spanning, zij het voorlopig, doen verminderen?

Teneinde misverstand te voorkomen zou ik er op willen wijzen dat het niet de bedoeling kan zijn dat er een delegatie van Ambonezen door de Koningin zal worden ontvangen. Dit lijkt mij zelfs beslist ongewenst. Naar ik nader verneem was het ook niet de bedoeling van Buurman om dit met de laatste alinea van zijn bericht te suggereren.